

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Meditationum evangelicarum volumen tripartitum

Creidius, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

De secundo

[urn:nbn:de:bsz:31-122776](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-122776)

lis verò ex eodem beneplacito revelaverit, ut in æternum salvi fiant. Sed sine fundamento. Scriptura enim de nullo alio quicquam novit beneplacito, quam quod in CHRISTO fundatur, & per Evangelium nobis revelatum est, Roman. 16. v. 27. 2. Corinth. 2. vers. 7. secundum quod beneplacuit ipsi per stultitiam prædicationis salvos facere credentes, 1. Corinth. 1. vers. 21. & vult omnes salvos fieri, & ad agnitionem veritatis pervenire, 1. Tim. 2. v. 4.

Quia verò sapientes hujus seculi oblatam gratiam repudiant, & nolunt venire, Matthæi 22. vers. 5. seqq. 23. vers. 37. sibi impudent, quod DEUS postea tradit eos in sensum reprobum, & occæcat intelligentiam ipsorum, ut non fulgeat eis illuminatio Evangelii gloriæ Christi, 2. Corinth. 4. v. 4. hæc sunt iusta Dei judicia, 2. Thes. sal. 2. v. 10.

2. *Christi repudium.* Omnia mihi tradita sunt à Patre, inquit CHRISTUS, & nemo novit filium, nisi Pater, & nemo novit Patrem, nisi filius & cui filius voluerit revelare. Hoc non credunt sapientes hujus seculi, sed scandalizantur, quando formam CHRISTI servilem intuentur, & cum Judæis dicunt. Nolumus hunc regnare super nos, Luc. 19. vers. 14. proinde ad salutarem DEI agnitionem pervenire nunquam possunt. Nemo enim DEUM vidit unquam, filius qui in sinu patris est, ipse enarravit nobis, Johan. 1. vers. 18. hinc Pater cœlestis de cœlo clamat, Matth. 3. vers. 17. hic est filius meus dilectus, in quo complacuit mihi, hunc audite.

Qui autem verba illius, quæ loquetur in nomine meo, non audiet, ego ultor existam, Deut. 18. v. 19.

Errant igitur Enthusiastæ, qui seposito verbo revelato raptus expectant. Nam ad legem & ad testimonium, Es. 8. vers. 20. Errant Judæi, Turcæ, Photiniani, &c. qui gloriantur se verum DEUM adotare, qui cœlum & terram creavit, sed CHRISTUM blasphemant, sine quo DEUS verus cognosci non potest, & proinde absque Deo sunt, in mundo, qui enim Filium negat, Patrem etiam non habet, 1. Johan. 2. v. 23. Errat denique Zwinglius, qui in expositione fidei ad Regem Christianissimum, Herculem, Theseum, Socratem, Aristidem, &c. cum CHRISTO, Habele, Enocho, Samuele, Elia, Davide, Petro, Paulo, aliisque Sanctis sub eodem prædicamento collocat & in fide mortuos, adeoque salutis æternæ participes factos esse contendit. Hoc falsum est, nemo enim novit Patrem, nisi Filius, & cui Filius voluerit revelare. Ergò extra Christum non est salus, Act. 4. vers. 12. in hunc qui non credit, damnatur, Marc. 16. v. 16. & ira Dei manet super ipsum, Johan. 3. v. 36.

De Secundo,

VIDIMUS gratiarum actionem, quam CHRISTUS ad Patrem cœlestem direxit, succedit *invitatio*, quæ certè suavissima est

I. *Respectu vocatorum*, quorum hæc describitur

1. *Quantitas.* Nam omnes vocat, absque Status, conditionis, personæ ac dignitatis respectu. Hæc nota universalitatis non patitur restrictionem, quam Calviniani hic iterum cudunt, dum per omnes homines

mines non singulos generum, sed generalitaxat singulorum intelligi solent, eos videlicet, qui absoluto Dei decreto ad vitam æternam electi sunt. Nam vocati à CHRISTO ita describuntur, quod laborent, & onerati sint. Jam verò omnes homines laborant, & peccati onere pressi sunt, 1. Reg. 8. vers. 46. Ergò omnes homines CHRISTUS ad se venire jubet, etiam renuentes, Proverb. 1. vers. 24. non respondentem, Es. 65. vers. 12. congregari nolentes, Matth. 23. vers. 37. In DEO igitur non est culpa, quod multi non refocillantur, ipse enim omnes vocat, & si venirent, omnes libenter refocillaret, sed quia aspernantur consilium Dei adversus semetipsos, Luc. 7. vers. 30. vocatio illa, quæ ex parte CHRISTI universalis est, ut multi sint vocati, & pauci electi, quod parabolæ de Cœna magna, Luc. 14. vers. 16. & nuptiis regis, Matth. 22. vers. 1. seqq. clarissimè demonstrant.

2. *Qualitas.* Nam, venite, inquit, omnes, qui laboratis, & onerati estis. Quibus verbis descriptio continetur miseræ & calamitatis humanæ, quæ tanquam onere gravissimo deprimuntur quasi, & in terram prosternuntur. Causa peccatum est, quæ per unum hominem in mundum introiit, & per peccatum mors, Roman. 5. vers. 12. Per mortem connotatur labor & dolor, quo vita nostra, si pretiosa est, tota obruitur, Psalm. 90. vers. 11. Huc pertinet querela Jobi, cap. 6. vers. 2. & Davidis, Psalm. 38. vers. 4. seqq. itemque Pauli, Roman. 7. v. 23. 24.

Hæc consideratio nobis esse potest

1. *Materia Collyrii.* Tanta enim naturæ nostræ corruptio lapsus Protopla-

storum insegura est, ut quamvis gravissimè & periculosissimè laboremus omnes, tamen hoc non animadvertamus, multò minus curemus, & ad Medicum properemus. Collyrio igitur opus est, Apoc. 3. vers. 18. ut perspiciamus miseram nostram conditionem, in quam per peccatum coniecti sumus. Hæc est maxima inter omnes disciplinas scientia, unde Augustinus quotidie orasse legitur: Domine, da mihi nosse me & nosse te. Utrumque summopere necessarium est. Quantò magis enim in cognitione nostri proficimus, tantò propius ad Dei cognitionem pervenimus. Quid prodest tibi omnia scire, & te nescire? Ante ipso incipiat tua consideratio, in te finiat, tu tibi primus, tu ultimus esto. Non sis, sicut oculus, qui cum omnia videat, seipsum non videt, sed tecum semper habita. Considera, unde venis, & erubescet, ubi es, & ingemisce, quò vadis, & contremisce. Ita cognosces vilitatem tuam, & proximum diliges, mundum contemnes, ad Deum evolabis, qui miseros respicit, & contritos corde, Es. 66. v. 2.

2. *Materia suspirii,* ut, quando sentimus peccatorum molem, quæ cervicibus nostris incumbit, sublevationem queramus, quæ in solo CHRISTO nobis parata est. Is est agnus Dei, qui tollit peccata mundi, Johan. 1. vers. 29. & infirmitates nostras portavit, Es. 53. vers. 4. Hinc ad me inquit: Venite & properate omnes qui laboratis, & onerati estis, ad me, qui sum via, vita & veritas, Johan. 14. vers. 6. ad me, qui vitam & omnem abundantiam vobis suppedito, Johan. 10. vers. 11. ad me, qui factus sum vobis à Patre sapientia, & justitia, sanctificatio & redemptio, 1. Cor. 1. v. 30.

Pontificii ad Mariam aliosque Sanctos confugiunt, quando peccati onere gravantur, vel etiã propriis meritis emergere confidunt, sed frustra. Nam Abraham nescit nos, Israel non novit nos, Ef. 64. v. 16. & si quæ facimus bona opera, nihil iisdem promereri possumus, sed fateri cogimur: Servi inutilis sumus, quæ debuimus facere, fecimus, Luc. 17. v. 10.

II. *Respectu pramiorum*, quorum duo Christus hic enumerat.

1. *Refocillatio*. Nam ego, inquit, reficiam vos. Quando aliquis sub onere jacet, & fatiscit miser, nihil magis desiderat, quàm opitulatorem, qui non solum onus humeris tollat, sed etiam manum jacenti porrigat, & fatiscientem reficiat. Nos omnes jacebamus depressi sub onere peccati: Sed Christus venit, & refecit nos, nam livore ejus sanati sumus, Ef. 53. v. 5.

Hoc facit adhuc, quoties in absolutione penitentibus peccata remittit, & in sacra Cœna corpore & sanguine suo deficientes refecit, ut novas quasi vires recuperent, Ef. 40. v. 31.

Si pungit te peccatorum stimulus, ut cum Davide curvus incedas, Psalm. 38. vers. 7. vel cum Caino desperationem mediteris, Genes. 4. v. 13. ad Christum veni, ille te reficiet, juxta promissionem, Ef. 1. v. 18.

Horrorem tibi incutit leo rugiens, 1. Pet. 5. v. 8. ad Christum veni, ille est Leo de tribu Juda, qui vicit mundum & diabolum, Ioh. 16. v. 33. Apoc. 5. v. 5.

Transire cogeris per ignem & aquam, Psalm. 66. vers. 12. Christus tecum erit, Ef. 43. vers. 2. & veluti torrem eruet te, Zach. 3. vers. 2.

Grabato affixus es, & diuturno morbo laboras, ut Bethesdanus ille, Iohan. 5. v. 5.

ad Christum veni, ille reficiet te, nam ipsius potentia in infirmitate perficitur, 2. Cor. 12. vers. 9.

Mors arcum suum intendit, & internecionem tibi minatur: Veni ad Christum, ille reficiet te, Amen, amen dico vobis, inquit ipse, si quis audit verbum meum, & credit in eum, qui misit me, in judicium non veniet, sed à morte ad vitam transibit, Iohan. 5. vers. 24.

2. *Informatio*. Tollite jugum meum super vos, inquit, & discite à me, quia mitis sum, & humilis corde, & invenientis requiem animabus vestris. Ubi duo consideranda veniunt:

1. *Lesio*, quam Preceptor ille discipulis suis discendam injungit. Illa triplex, agit enim

1. *De Crucis Calamitate*, quæ jugo comparatur

1. *Ratione impositionis*. Sicut enim agricola bobus suis jugum imponit: Ita Deus imponit fidelibus crucem, Psalm. 68. vers. 20. & sine ejus voluntate ne capillus quidem capitis nostri super terram cadere potest, Mat. 10. v. 30.

2. *Ratione conjunctionis*. Per jugum conjunguntur boves, ut pariter trahant, & laborent: Ita conjungimur nos per jugum Crucis Christo & reliquo Corpore Ecclesiæ. Hinc Lutherus: Qui vult esse Christianus, oportet etiam, ut sit Crucianus, alias Christi discipulus esse non potest, Luc. 14. vers. 27.

3. *Ratione probationis*. Per jugum boves probantur: Ita Christiani per crucem, 1. Petr. 1. v. 7.

4. *Ratione refrenationis*. Jugum refrenat ferociam & petulantiam taurorum: Ita Crux veterem Adamum mortificat cum omni-

mnibus concupiscentiis suis, 2. Cor. 4. v. 16.
1. Petr. 4. v. 1.

5. *Ratione excitationis.* Ut jugum in bo-
bus excitar avidum pabuli appetitum & de-
derium quietis: Ita crux procreat in nobis
amorem verbi. Nam vexatio dat intelle-
ctum, Ef. 28. vers. 19 & desiderium transi-
tus ex hac miseriarum valle ad manentem
Civitatem, quæ in cælis est, Ebr. 13.
vers. 14.

6. *Ratione allevationis.* Quemadmodum
enim agricola jugum manibus suis aliquan-
do attollit, ne boum maxillæ nimis grauen-
tur, & pabulum iisdem offert, quo alantur,
& novas vites colligat: Ita Deus quando-
que crucem mitigat, ne omnino succumbamus,
& efficacesque consolationes adhibet,
quæ instar pabuli sunt, quo animæ nostræ
conservantur ad salutem, Psalm. 119.
vers. 92.

7. *Ratione liberationis.* Quando vespera
advenit, agricola jugum solvit, tauros de-
fessos in pascua demittit, & saturos in stabu-
lum deducit: Ita cælestis agricola circa
vitæ vesperam, in morte, nos omni cruce
exonerat, & tandem in stabulum æternæ
quietis perducet, ubi vox fletus & clamoris
non amplius audietur, Ef. 65. v. 19. sed gau-
dium erit inenarrabile, quod nemo à nobis
tollerit æternum, Ioh. 16. v. 22.

Hæc est comparatio Crucis cum jugo,
quæ certè nos instigare debet, ut æquanimi-
ter suscipiamus & patienter feramus, quic-
quid nobis, DEO disponente, tribulationis
immittitur. Nam Dominus, qui jugum hoc
nobis imponit, fidelis est, & non finet nos
tentari supra id, quod possumus, sed præstat
unà cum tentatione etiam evasione, ut
sufferre possimus, 1. Cor. 10. v. 13.

2. *De addiscenda lenitate.* Nam, discite
à me, inquit, ὅτι τῆσδε βίωσι, quia mitis sum.
Commendatur his verbis mansuetudo, quæ,
teste Hieronymo, omnia æquanimiter sus-
tinet, non irritat, nec irritatur, non nocet,
nec nocere cogitat. Hæc virtute Christus
mirum quantum excelluit, 1. Petr. 2. vers. 23.
unde ovi comparatur, quæ obmutescit co-
ram tondente, nec os suum aperit, Ef. 53.
vers. 7. Ita nobis exemplum reliquit, ut se-
queremur vestigia ejus, 1. Petr. 2. vers. 21.
& cum omni mansuetudine ambulemus,
Ephes. 4. vers. 2. non reddentes malum pro
malo, aut convitium pro convitio, sed con-
tra benedicamus, 1. Petr. 3. v. 8. 9. Requirit
hoc Christiana Charitas, 1. Cor. 13. vers. 4.
5. 6. & qui juxta hanc regulam carnem fren-
nat, magni est intellectus, qui autem im-
patiens est, stultitiam suam exalrat, Prov.
14. v. 29. Hinc Christus: Beati mites, quo-
niam terram hæreditabunt, Matth. 5.
vers. 5.

3. *De imitanda humilitate.* Hæc iterum
pulcherrima & necessaria virtus est, quam
suo exemplo Christus nobis commendavit
per totam vitam, dum parentibus subditus
fuit, Luc. 2. vers. 51. dum discipulis pedes
lavit, Iohan. 13. vers. 14. 15. dum Patri obe-
diens fuit usque ad mortem, mortem autem
crucis, Phil. 2. vers. 5. seqq. & talis affectus
debet esse in omnibus Christianis, ut humi-
liant se sub potenti manu Dei, si tandem suo
tempore exaltati velint, 1. Petr. 5. v. 6.

Stella in firmamento modica est in appa-
rentia, sed, si Mathematicis credimus, ter-
ram etiam magnitudine sua superat: Ita hu-
milis parvus est in terra, & contemptibilis
apparet, sed apud Deum magnus est & acce-
ptus, Ps. 113. v. 6. Sir. 3. v. 19. 20. modò hu-
militas illa non sit fictitia, sed in corde ra-
dicetur,

dicetur, quod Deus aspicit, 1. Sam. 16. vers. 7.

II. *Impulso*, quæ nobis ad lectionem illam addiscendam quasi calcem addere debet. Illa duplex hæc ponitur:

1. *Requies suavitas*. Nam invenietis requiem, inquit Christus animabus vestris. Hæc requies provenit ex bona conscientia, quam sibi comparat is, qui mansuetus est, & nemini injuriam facit, sed mavult offendi, quam offendere, unde non solum tranquillius vivit quam hi, qui asperi & elati sunt, & ubique summum suum jus tueri volunt, sed etiam promissionem habet, quod benedictionem hereditare debet, 1. Petr. 3. v. 9.

2. *Operis facilitas*. Nam jugum meum suave est, inquit Christus, & onus meum

leve. Svave respectu futuræ compensationis, 2. Cor. 4. v. 17. leve autem

1. *Respectu collationis*, quia promeriti eramus æternam condemnationem, sed castigat nos Dominus parùm, & e una cum mundo percamus, 1. Cor. 11. v. 32.

2. *Ratione sanctificationis*, quæ per crucem Christi facta est, ut diligentibus Deum omnia deinceps in bonum operentur, Roman. 8. v. 28.

3. *Ratione confortationis*, quam Christus per Spiritum sanctum nobis sub cruce communit, ne succumbamus, sed tandem vincamus, & triumphemus, unde Paracletus vocatur, Iohan. 16. vers. 7. Hoc operetur in nobis Deus Deorum, super omnia benedictus in secula, Amen.

In Feria Annunciationis.

Evangelium Luc. 1. v. 26. 38.

DE Abrahamo legimus, Gen. 24. v. 1. seqq. quod servum suum Eleazarum in Mesopotamiam ablegaverit, ut filio suo Isaaco uxorem ibi quæreret, quam ille Commissionem eâ, quâ par erat, diligentia & fidelitate expedit. Nam Rebeccam offendit, quæ erat puella decora nimis, virgoque pulcherrima, & incognita viro, nec repugnabat ipsius petito, sed à parentibus interrogata, num velit ire cum homine isto statim annuebat, & dicebat: Vadam. Hæc figura hodie completa est. Nam in prælecta pericope audiemus, quomodo Pater æternus servum suum primum, Gabrielem Archangelum emisit, ut Filio suo Spon-

sam, imò Matrem, quæreret, qui, veniens in Civitatem Nazareth, Mariam virginem compellat, & quod in mandatis habet, ipsi exponit, nec refragatur illa, sed in vera humilitate obsequium suum contestatur, inquit: Ecce, ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum.

Nos ipsam historiam ad manus sumemus, quæ in duas partes dividi potest, ut sunt:

1. *Angelica legatio.*
- II. *Humillima acceptatio.*

J. J.

EXEGESIS.

RECTÈ dixerunt Veteres, plus esse, reparare